

Gemeente Raalte

Cultuur versterkt

Cultuurbeleidsplan

2024

1. Inleiding	Pag. 4
2. Achtergrondinformatie	Pag. 6
2.1 Evaluatie cultuurbeleid 2017-2023	Pag. 6
2.2 Ontwikkelingen en trends	Pag. 8
2.3 Input van de gemeenteraad	Pag. 10
2.4 Wat gaat goed en wat beter kan volgens de cultuursector	Pag. 11
2.5 Wat goed gaat en wat beter kan volgens onze inwoners	Pag. 12
2.6 Bijeenkomst nieuw cultuurbeleid	Pag. 12
2.7 De Culturele Adviesraad Raalte en de Commissie Beeldende Kunst	Pag. 14
3. De uitgangspunten	Pag. 15
4. Ambitie en doelen	Pag. 17
4.1 Cultuureducatie	Pag. 17
4.2 Participatie	Pag. 18
4.3 Talentontwikkeling	Pag. 19
4.4 Erfgoed	Pag. 20
4.5 Beeldende kunst	Pag. 21
4.6 Cultuuraanbod	Pag. 22
4.6.1 Voorzieningen	Pag. 23
4.6.2 Activiteiten	Pag. 26
4.7 Ondersteuning	Pag. 29
5. Uitvoeringsprogramma 2024-2025	Pag. 30

1. Inleiding

Cultuur zorgt voor sociale cohesie. Zorgt voor persoonlijke ontwikkeling. Bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden. Zorgt voor identiteit. Zorgt dat iedereen mee kan doen. Cultuur verbindt. Cultuur versterkt.

Cultuur zorgt voor levendige dorpen in Raalte. Naast de intrinsieke waarde van kunst en cultuur, bepaalt en vormt ze onze identiteit en draagt ze bij aan de economie en aan een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. Cultuur is een belangrijke verbindingsfactor in de samenleving. Creatieve culturele vaardigheden zijn nodig om deel te nemen aan de netwerksamenleving van de 21e eeuw.

Actieve en passieve deelname aan cultuuractiviteiten versterkt de mens, maar ook de cultuursector heeft het tijdens de corona-periode moeilijk gehad en kan een duw in de rug goed gebruiken. De coronamaatregelen lijkt de sector aardig te boven te zijn: de theaters in de gemeente Raalte hebben nog nooit zoveel bezoekers gehad en er leeft veel energie in de sector. Dat hebben we onder meer gezien tijdens de inzet van de sector tijdens IkToon en de vele festiviteiten rond 900 jaar Raalte en de initiatieven voor een nieuw kunstwerk. Echter, de cultuursector heeft ook te maken met een groot aantal uitdagingen. Alles wordt duurder.

1. Inleiding

De toekomst van de kerkgebouwen (die onttrokken worden aan de eredienst) en die van De Maalderij in Heino is onzeker. Het HOFtheater en de bibliotheek staan voor grote uitgaven, waarbij laatstgenoemde er ook nog wettelijke taken bij krijgt. Daarnaast heeft de gemeente ook andere opgaven, zoals het realiseren van drieduizend woningen in de komende 10 jaar. We hopen met dit beleidsplan deze uitdagingen te kunnen omzetten naar kansen voor onze inwoners waarbij de cultuursector de komende jaren er versterkt uitkomt.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de achtergrondinformatie, de analyse van de input die de basis vormt van dit beleidsplan: de evaluatie van het cultuurbeleid in de afgelopen jaren, de analyse van ontwikkelingen en trends en de resultaten van diverse enquêtes die gehouden zijn onder de cultuursector en de inwoners van de gemeente. De diverse thema's zijn aangescherpt tijdens de op 9 oktober 2023 gehouden openbare bijeenkomst. Daarbij waren raadsleden, vertegenwoordigers uit de cultuursector en geïnteresseerde inwoners aanwezig.

Hoofdstuk 3 geeft de uitgangspunten voor het cultuurbeleid weer op basis waarvan de ambitie en doelen van het cultuurbeleid zijn geformuleerd. Die zijn beschreven in hoofdstuk 4. De doelen zijn in hoofdstuk 5 vertaald in het uitvoeringsprogramma met activiteiten die we in 2024 en 2025 gaan oppakken.

Achtergrondinformatie

2.1 Evaluatie cultuurbeleid 2017-2023

Het cultuurbeleidsplan Cultuur verbindt de Samenleving is in 2017 opgesteld. Vanaf 2017 is er veel gebeurd. Nagenoeg alle actiepunten uit het cultuurbeleidsplan Cultuur verbindt de Samenleving zijn uitgevoerd. Het educatiebudget is ingezet op de basisscholen met bijzondere aandacht voor muziekonderwijs, een gratis workshop zodat alle kinderen mee kunnen doen, school- voorstellingen en deskundigheidsbevordering voor docenten. Het afnemen van meerdere workshops is vaak te duur voor scholen. Ook muziekonderwijs staat financieel onder druk.

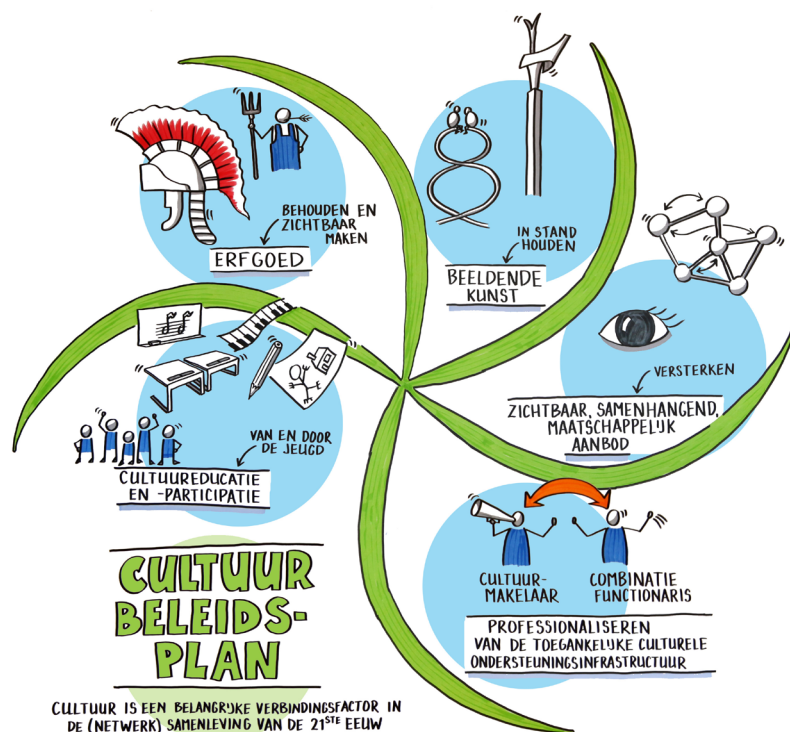
Cultuurparticipatie door jongeren buitenschools is gestimuleerd door gerichte waarderings- en projectsubsidies en 'Kennismaken met cultuur'.

De basisschoolleerlingen maken kennis met de geschiedenis en het **erfgoed** van Raalte door de (doorontwikkelde) professioneel opgezette Leerlijn Erfgoed.

De gemeente heeft bijgedragen aan de restauratie van de secco's in de Plaskerk en het behoud van unieke hooibergen. Op basis van gesprekken met de eigenaren van de religieuze gebouwen in onze gemeente is een kerkvisie opgesteld. Tijdens dat proces werd bekend dat behalve de basiliek, alle kerken van de parochie Heilig Kruis uiterlijk in 2025 aan de eredienst worden onttrokken. We denken mee met hen die werken aan een plan om de kerkgebouwen te behouden en voorzien ze van een financiële bijdrage voor een bouwkundig en/of haalbaarheidsonderzoek. Eigenaren van een monument konden een subsidie aanvragen voor erfgoedadvies. Hier is geen gebruik van gemaakt, omdat dat meestal gratis blijkt te zijn. Men heeft eerder behoefte aan subsidie voor het inschakelen van een adviesbureau om het een en ander te vertalen naar een bouwtekening. Ook is er behoefte aan een nieuwe inventarisatie van ons erfgoed, zodat meer panden beter beschermd kunnen worden met een monumentale status.

Na een relatief stille periode voor de Commissie **Beeldende Kunst** (CBK) heeft ze het sinds een paar jaar juist erg druk, zowel met herstel van beeldende kunst als met inwonersinitiatieven. De kunstfietsroute voor basisscholen is geactualiseerd, de Rode Bankjes in de Blekkerhoek vervangen, de watergoot in het centrumplan van Raalte dorp is voorzien van korenaren en de CBK adviseert inwonersinitiatieven over een nieuw kunstwerk. Beperkende factor is geld. De commissie kan zelf nauwelijks nieuwe beelden (laten) realiseren en amper bijdragen aan inwonersinitiatieven. Daardoor is het ook minder aantrekkelijk om in de CBK zitting te nemen.

De vraag naar een vaste locatie voor werkateliers en expositieruimte leek minder actueel, maar de vraag ernaar stijgt. Het is (nog) niet gelukt om in de gemeente een creatieve broedplaats te realiseren.

Alle actiepunten **cultureel aanbod** zijn uitgevoerd, alleen zou het aanbod meer voor het voetlicht gebracht kunnen worden. De subsidiemogelijkheden zijn uitgebreid voor participatie door ouderen en migranten en culturele evenementen. De voorheen provinciale subsidie cultuurarrangement is door de gemeente overgenomen. De vraag naar deze regeling is zo groot, dat de pot jaarlijks rond augustus/september al leeg is. De cultuurmakelaar is ingezet om verenigingen te ondersteunen.

De Culturele Adviesraad (CAR) heeft de gemeente met name geadviseerd over subsidieaanvragen (projectsubsidie cultuur). Dat vindt zij erg beperkt en denkt na over haar positie in het culturele werkveld.

2.2 Ontwikkelingen en trends

Sinds het cultuurbeleidsplan Cultuur verbindt de Samenleving (oktober 2017) is opgesteld is er veel gebeurd dat ook de cultuursector heeft geraakt. Denk aan grote wereldwijde crisissen zoals de coronapandemie die de cultuursector grotendeels op slot zette, de energiecrisis en de oorlog in Oekraïne die alles duurder maken. Daarnaast speelden en spelen er op meer lokaal niveau ook ontwikkelingen: het plan van de Nieuwe Strunk strandde en kerkgebouwen worden of zijn al onttrokken aan de eredienst. Anderzijds deden zich ook nieuwe kansen voor: de Omgevingsvisie 2020-2040 Raalte verscheen, van het momentum dat ontstond met de verplaatsing van de kantoren van de bibliotheek in het Kulturhus in Raalte dorp is gebruik gemaakt door de inrichting te vernieuwen. De locatie van de Burcht van de Ridders van Ramelo is herontdekt en een werkgroep zet zich in om de burcht weer zichtbaar te maken. De gemeenteraad heeft hiervoor honderdduizend euro beschikbaar gesteld.

De theaters hebben zich volledig hersteld van de corona-beperkingen: ze hebben nog nooit zo'n hoge bezettingsgraad gehad! Ook zijn er nog nooit zoveel initiatieven voor nieuwe (en herstel van) kunstwerken tegelijk geweest, zijn er veel activiteiten rond 900 jaar Raalte en 100 jaar Nieuw Heeten - in navolging van 700 jaar Luttenberg - en is IkToon (voorheen de Week van de Amateurkunst) nog niet eerder zo uitgebreid gevierd.

In 2020 is de brede regeling voor combinatiefuncties (BRC) ingegaan. Het aantal uren voor de combinatie-functionaris cultuur is in dat kader uitgebreid met 4 uur per week om zich te kunnen richten op cultuur in relatie tot het sociaal domein. Ze schreef hiervoor een tweejarig activiteitenplan Cultuur & zorg (2021-2022), met de focus op kwetsbare inwoners van Raalte die nog thuis wonen. Daarvoor heeft ze met veel instellingen uit de zorgsector gesproken en met buurtsportcoaches van het Sportbedrijf Raalte. Ze is begeleid door de cultuurbeleidsmedewerker en een beleidsmedewerker uit het Domein Sociaal. Uit dit plan zijn diverse samenwerkingen en projecten voortgekomen. Een paar voorbeelden hiervan zijn Raamtekenkunst, Gezond Natuur & Cultuur Wandelen, een foto-expositie om aandacht te vragen voor zelfdoding en de Danscarroussel.

Het vervolg hierop, het Plan cultuur in relatie tot het sociaal domein; plan 2024-2025 sluit aan bij het gemeentelijk beleid van het Domein Sociaal als van Cultuur. De doelgroep is verruimd: van 'kwetsbare thuiswonende ouder' naar 'thuiswonende ouder'. Enkele pilots uit de afgelopen periode krijgen een structureel karakter. Daarnaast dienen nieuwe projecten en thema's zich aan, zoals aandacht voor ouderenmishandeling en kunst & cultuur voor vluchtelingen/statushouders. Momenteel moet voor elke activiteit uit het plan subsidie worden aangevraagd. Per activiteit moet zij een subsidie aanvragen. Dat werkt beperkend. De wens is een budget waaruit meerdere activiteiten betaald kunnen worden.

Het aantal uren van de beleidsmedewerker cultuur is per 1 januari 2023 uitgebreid van 18 naar 32 uur per week. Er is veel energie in de cultuursector en daarbuiten!

Nieuwe ontwikkelingen

De cultuursector staat ook voor nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. De hoge energiekosten en prijsstijgingen zijn (nog) niet voorbij. Steeds meer kerkgebouwen die

onder de parochie Heilig Kruis vallen worden aan de eredienst onttrokken. Sinds 2023 heeft de bibliotheek wettelijk het Informatiepunt Digitale Overheid onder haar hoede gekregen. In 2023 is de Taalschool Salland voor nieuwkomers gestart. We staan voor een belangrijke ontwikkel- en verstedelijkingsopgave met een forse woningbouwambitie van 3.000 woningen voor de komende 10 jaar.

Het carillon bestaat in 2024 50 jaar. Vanaf 2025 financiert het Rijk de publieke lokale omroep rechtstreeks en hebben de gemeenten de zorgplicht voor een fysiek toegankelijke bibliotheek.

Trends

Naast deze ontwikkelingen zien we dat de georganiseerde cultuursector moeite heeft met het aantrekken van jeugd en om vooral langdurige (bestuurs)functies ingevuld te krijgen; er is een duidelijke voorkeur voor kortdurende functies en activiteiten. De wet- en regelgeving waar stichtingen en verenigingen mee te maken hebben wordt ingewikkelder, met name op het gebied van veiligheid, administratie (UBO, KvK, WBTR) en het implementeren van de governance codes. Tijdens corona is er een online cultureel aanbod ontstaan. Maatschappelijke problemen en thema's zijn vaker het onderwerp in kunstuitingen, zoals de verstedelijkingsopgave, duurzaamheid, klimaat, ongelijkheid, discriminatie, diversiteit en inclusie. Anderzijds speelt cultuur een steeds grotere rol bij maatschappelijke opgaven: richting het sociaal domein en zorg (mede als gevolg van vergrijzing: eenzaamheid, dementie, meedoen in de digitale samenleving) door het aanbieden van maatwerkactiviteiten en bij andere opgaven zorgt de creatieve inbreng voor nieuwe inzichten en oplossingsmogelijkheden. Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van de plek waar we wonen, werken of vandaan komen; het zorgt voor een fijne woon- en werkomgeving, voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Het maakt verhalen van gisteren van onschatbare waarde voor vandaag en morgen, zij vormen onze erfenis, en daarmee ook onze toekomst (Overijsselacademie). De rol die de cultuursector heeft in de volle breedte van de samenleving neemt toe.

2.3 Input van de gemeenteraad

Raadsleden hebben in het voortraject van het nieuwe cultuurbeleid aangegeven achter de brede insteek van het cultuurbeleid te staan. Door corona hebben we juist behoefte aan cultuur(beleid). De raadsleden vinden dat de gemeente de randvoorwaarden moet scheppen zodat alle inwoners kunnen deelnemen aan kunst en cultuur, maar wel tot op zekere hoogte. Ook vinden de meeste raadsleden dat cultuur een grote rol kan spelen bij grote maatschappelijke vraagstukken, zoals sociaal/zorg, Ruimtelijke Ordening,

inrichting openbare ruimte, energietransitie etc. Verder hebben raadsleden aangegeven dat cultuureducatie en muziekonderwijs, immaterieel en materieel erfgoed, herijking monumentenlijst en kennis geschiedenis-archeologie en zichtbare beeldende kunst belangrijk zijn. Aandacht wordt gevraagd voor (het verduurzamen van) de bibliotheek in Heino en voor kunst op rotondes.

2.4 Wat gaat goed en wat beter kan volgens de cultuursector

De cultuursector is gevraagd om aan te geven wat ze doen, wat goed gaat, wat beter kan, welke belemmeringen ze ondervinden en wat ze nodig hebben. Volgens de sector gaat er veel goed in de gemeente. Er is veel creativiteit, veel energie, gezelligheid, ze kunnen weer optreden, exposities gaan goed en er zijn genoeg vrijwilligers voor kortlopende activiteiten. Het vinden van vrijwilligers voor langdurige (bestuurs) functies is wel moeilijk. Dit wordt bevestigd in de Verkenning inzet en versterken vrijwilligers bij maatschappelijke organisaties in de gemeente Raalte, waaraan ook 22 cultuurorganisaties hebben meegedaan. Daar kwam ook uit dat er veel wordt georganiseerd, waardoor de concurrentieslag om de vrijwilligers groot is. Vrijwilligers willen vooral kortdurende projecten en zinvol vrijwilligerswerk doen en geen grote verantwoordelijkheden dragen en veel papierwerk moeten doen. De cultuurstellingen, zoals theater en bibliotheek, hebben een plan om vrijwilligers te werven en te behouden. De meeste verenigingen hebben dat niet, maar wel ideeën over hoe ze vrijwilligers kunnen werven. Ook worden zij hierin ondersteund door de cultuurmakelaar. De aanwas van nieuwe leden is met name bij koren en muziekverenigingen een zorg. Ook loopt de sector aan tegen hoge kosten die niet geheel doorberekend kunnen worden in de contributie, entreprijs en/of horeca, want dan blijven mensen weg. Meerdere podia geven aan meer ruimte te willen bieden aan talenten en aan kwalitatief hogere voorstellingen, maar daarvoor ontbreekt vaak budget.

Naast ondersteuning en advies bij subsidieaanvragen, wet- en regelgeving e.a. vraagt de sector om geld en ligt er in vier dorpen een ruimtevraag voor werkateliers, expositieruimte, repetitieruimte en opslag. Andere uitdagingen zijn het verduurzamen van de bibliotheekvestiging in Heino, het voortbestaan van De Maalderij in Heino als cultuurcentrum wegens het aflopen van het huurcontract en van 't Lommerrijk, als onderdeel van de eigendommen van de parochie Heilig Kruis. Ook is het een flinke opgave om een nieuwe functie voor diverse kerkgebouwen te vinden. Tenslotte zijn er zorgen om het in stand houden van het aanwezige erfgoed en de beeldende kunst in de openbare ruimte.

2.5 Wat goed gaat en wat beter kan volgens onze inwoners

De enquête onder alle inwoners in de gemeente is 373 keer ingevuld. Dat is niet veel en daarom moeten de resultaten ook met de nodige voorzichtigheid bekeken worden. De lage respons kan erop wijzen dat de meeste inwoners van de gemeente het cultuuraanbod prima vindt of er niets mee hebben. De resultaten geven wel een indruk hoe er tegen het cultuuraanbod wordt aangekeken.

70% Van de respondenten komt uit Raalte dorp. 30% is lid van een culturele vereniging. De respondenten geven het cultuuraanbod in de gemeente gemiddeld een 6,9. De meesten vinden het aanbod goed, afwisselend en voor elk wat wils. Zij missen niets. Degenen die wel iets missen noemen het vaakst een bioscoop (20x), straattheater, een poppodium en het Sallands Folklore Festival.

Tussen de dorpen en tussen de leeftijdscategorieën zit wel een behoorlijk verschil. Heino en de leeftijdscategorie 46-55 jaar springen er positief uit; Nieuw Heeten en de respondenten tot 26 jaar negatief. Zij vinden het aanbod te eenzijdig, te weinig in de dorpen buiten Raalte dorp, van een te laag niveau en erg gericht op harde muziek en veel bier. Diverse keren is aangegeven dat de prijs van activiteiten, met name gezinsvoorstellingen in het theater, niet voor iedereen betaalbaar is.

2.6 Bijeenkomst nieuw cultuurbeleid

De evaluatie van het cultuurbeleid in de afgelopen jaren, de analyse van ontwikkelingen en trends en de resultaten van diverse enquêtes hebben al veel input opgeleverd voor het nieuwe cultuurbeleid. Om diverse thema's scherper te kunnen formuleren is er op 9 oktober 2023 een bijeenkomst gehouden waar iedereen welkom was. Daarbij waren raadsleden, vertegenwoordigers uit de cultuursector en anderen aanwezig. Na de presentatie over de evaluatie van het cultuurbeleid van de afgelopen

jaren, de ontwikkelingen en trends en de resultaten van de enquêtes zijn vragen gesteld over het plan om een creatieve broedplaats te realiseren.

De meeste aanwezigen zien het graag gerealiseerd. Op de vraag hoe de zorgplicht die de gemeente vanaf 1 januari 2025 heeft voor een fysiek toegankelijke bibliotheek eruit ziet kan nog geen antwoord worden gegeven. Dit werkt het Rijk nog verder uit. Wel is zeker dat de gemeente niet mag bezuinigen op de bibliotheek. De toekomst van de kerkgebouwen gaat veel mensen aan het hart. De gemeente wordt gevraagd om bij de parochie aan te dringen te luisteren naar plannen uit de samenleving en niet alleen voor het grote geld te gaan.

Uit de reacties op stellingen is samenvattend het volgende naar voren gekomen:

- Het nieuwe cultuurbeleid moet verbinding, diversiteit en samenwerking brengen.
- Muziekonderwijs op basisscholen is een must!
- Erfgoed gaat boven veel, maar niet boven alles; erfgoed is maatwerk en kan niet altijd behouden blijven.
- De meeste aanwezigen vinden dat er meer beeldende kunst in de openbare ruimte moet komen, maar wel met draagvlak van de inwoners en liefst voorzien van informatie met de achtergrond van het beeld.
- Actieve cultuurdeelname en bezoeken van cultuuractiviteiten moeten betaalbaar zijn; met de stelling dat cultuuractiviteiten op den duur zonder subsidie moeten kunnen was de helft het eens.
- Jonge makers kunnen aan de gemeente worden gebonden door het bieden van ruimte, werk en door serieus met ze in gesprek te gaan.

2.7 De Culturele Adviesraad Raalte en de Commissie Beeldende Kunst

Tenslotte hebben de Culturele Adviesraad Raalte en de Commissie Beeldende Kunst het concept van het beleidsplan gelezen. Ze vonden het heel compleet, echt een stuk in de breedte. Er is een goed beeld geschetst van de huidige cultuursector. Wel wilden ze een aantal zaken extra benadrukken. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Het belang van cultuur voor de ontwikkeling van de plek waar we wonen, werken of vandaan komen (Hoofdstuk 3).
- De creatieve broedplaats verbinden met een gunstig ondernemersklimaat. Raalter ondernemers/werkgevers hebben (tijdens de bijeenkomst over de groeiopgave van de gemeente) aangegeven behoefte te hebben aan een creatieve broedplaats voor bijvoorbeeld startups van jonge ondernemers.
- De relatie cultuur en zorg graag wat uitgebreider beschrijven.

Aandacht voor:

- Fair pay: de Kunstenbond wil een einde maken aan de structurele onderbetaling van werkenden in de **culturele** en creatieve sector;
- Code Diversiteit & Inclusie, waarbij de cultuursector de brede diversiteit en meerstemmigheid in de samenleving representeert. Dat betekent ruimte maken voor nieuwe verhalen en die verhalen ook laten horen, zien en ervaren;
- Governance Code Cultuur. Deze code geeft richtlijnen voor goed, verantwoord en transparant bestuur van en door de Nederlandse gesubsidieerde culturele instellingen en richtlijnen voor toezicht daarop. De code wint aan belang bij professionalisering en verzakelijking van de culturele sector.
- Voor de 'gewone' inwoner is het beleidsplan erg uitgebreid. Voor hen zou er een flyer of iets dergelijks moeten komen.

Overigens vindt over inhoudelijke aspecten regelmatig binnen de gemeente afstemming plaats: cultuureducatie, bibliotheekwerk (maatschappelijke opgaven) en subsidieverstrekking met ambtenaren van het Domein Sociaal, erfgoed met ambtenaren van Domein Ruimte (ruimtecoach erfgoed), beeldende kunst vooral met ambtenaren van Domein Ruimte en projectleiders en over de culturele voorzieningen met ambtenaren van Domein Beheer. Daarnaast vindt met name over de afstemming cultuur en zorg ook overleg plaats met externe partijen in het sociaal domein en het Sportbedrijf Raalte.

De uitgangspunten

De gemeente Raalte heeft veel te bieden. Zoals in het coalitieakkoord staat wonen we er fijn en groen met uitstekende voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorg, sport, cultuur, horeca en winkelen. Onze inwoners zien naar elkaar om en krijgen samen veel voor elkaar. Er komen grote ontwikkelingen op ons af. Om daarmee om te kunnen gaan wordt er gebouwd aan een toekomstbestendig Raalte. De gemeente gaat investeren in de sociale leefbaarheid van wijken en dorpen en het verstevigen van eigen kracht. Ambities moeten wel in balans zijn met het financiële kader (de gemeentebegroting). We komen tot de volgende uitgangspunten voor het cultuurbeleid.

Doorzetten wat goed gaat

Zoals eerder aangegeven is de vorige beleidsperiode veel gerealiseerd. Wat goed gaat, waar vraag naar is en waardevol is, zetten we door.

Cultuur is toegankelijk voor al onze inwoners

De gemeente Raalte wil een fijne en inclusieve samenleving zijn om in te wonen en te leven. Iedereen moet met plezier kunnen meedoen en meeprofiten van de rijkdom van cultuur, ongeacht leeftijd, levensfase, geslacht, herkomst en inkomen. Daarvoor willen we drempels verlagen en nog meer mensen betrekken bij al het culturele moois dat de gemeente al te bieden heeft. Dat doen we met de mensen zelf en met onze partners binnen en buiten het cultureel domein.

Verbreding en vernieuwing

Door mensen bij elkaar te brengen, inspireren ze elkaar, groeit de gezamenlijke kennis en de slagkracht en ontstaan nieuwe initiatieven. Een heel mooi voorbeeld hiervan is het succes van IkToon in 2022 en 2023. Om iedereen te bereiken is verbreding en vernieuwing van de sector nodig. Door aandacht voor andere kunstvormen en nieuwe generaties makers, bereiken we nieuwe groepen. Denk bijvoorbeeld aan urban arts, waarin beeldende kunst (vanuit graffiti), dans (vanuit hiphop en streetdance), literatuur (vanuit spoken word), muziek, theater en sport (skating, BMX, free running) samen komen, aan het gebruik van multimedia (vloggen, dansen op TikTok, 3D printen, virtual Reality) of aan de maker Ronald Jonkman die met zwerfafval van alles maakt of laat maken door schoolkinderen.

Ondersteuning

We gaan uit van de kracht van het lokale cultuuraanbod. Vrijwilligers en vrijwilligersbesturen zijn de ruggengraat van onze sociale infrastructuur en daarmee van wezenlijk belang voor onze gemeente. We blijven dan ook binnen het financiële kader ons inhoudelijk en financieel inzetten op het ondersteunen van verenigingen en het verenigingsleven. Daarnaast willen we ook onze makers en talenten in onze gemeente houden door ze te betrekken, te ondersteunen en te faciliteren.

Cultuur breed inzetten

Cultuur draagt bij aan persoonlijke ontplooiing, aan het welbevinden en (mentale) gezondheid, aan positieve gezondheid, waarbij het gaat om het vermogen om je aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van sociale, fysieke en emotionele uitdagingen. Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van de plek waar we wonen, werken of vandaan komen. Het maakt verhalen van gisteren van onschatbare waarde voor vandaag en morgen, zij vormen onze erfenis, en daarmee ook onze toekomst. Cultuur versterkt. Daarnaast kan de cultuursector bij uitstek de creativiteit leveren die de grote maatschappelijke opgaven die op ons afkomen vragen. Kunstenaars, historici, landschapsarchitecten, dichters, kijken met een frisse blik naar de uitdagingen bij andere sectoren en komen zo met creatieve oplossingen.

Ambitie en doelen

Op basis van de uitgangspunten in het vorige hoofdstuk is de volgende ambitie geformuleerd:

Het minimaal handhaven van het huidige voorzieningenniveau en het bevorderen van een sterk, veelzijdig, voor iedereen toegankelijk cultuur-aanbod, waarbij de cultuurverenigingen en de makers worden ondersteund en gefaciliteerd. Ook zetten we de sector meer voor het voetlicht en zorgen we voor ons erfgoed en beeldende kunst.

De ambitie is vertaald in 8 doelen:

1. Alle leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs hebben toegang tot cultuuronderwijs.
2. Iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur.
3. De makers in onze gemeente worden ondersteund en hebben de ruimte om hun talenten in de gemeente te kunnen ontwikkelen.
4. Behouden en zichtbaar maken van ons immaterieel en materieel erfgoed.
5. Behouden en zichtbaar maken van onze kunstcollectie en indien mogelijk uitbreiden.
6. Het minimaal in stand houden van ons voorzieningenniveau.
7. Een veelzijdig aanbod dat toegankelijk is voor iedereen.
8. De cultuursector professioneel ondersteunen en (de activiteiten van) de cultuursector sterker voor het voetlicht brengen.

De afzonderlijke doelen zijn in de volgende paragrafen uitgewerkt.

4.1 Cultuureducatie

Lessen in literatuur, theater, media, beeldende kunst en erfgoed zijn leuk, maar ook nodig voor de brede vorming van kinderen. Hiervoor is het nodig dat cultuur een structurele plek in het curriculum van alle basisscholen heeft. Uit gesprekken met directeuren en interne cultuurcoördinatoren (icc-ers) blijkt dat cultuur bij veel scholen is geïntegreerd in de thema's, waardoor kunst/cultuur echt vraagt om maatwerk per school. Veel waarde wordt gehecht aan de schoolvoorstellingen die ieder jaar voor alle leerlingen plaatsvinden.

Muziekonderwijs en de leerlijn erfgoed worden hoog aangeschreven. Wensen zijn een school-breed kunstproject, meer workshops door kunstenaars in de klas, meer excursies (ook buiten de gemeente Raalte), workshops op maat en coördinatie/afstemming wat betreft het vervoer naar het Rijksmuseum. Door een hogere provinciale subsidie zijn workshops betaalbaarder geworden. Om gebruik te kunnen maken van het aanbod moeten scholen sinds kort jaarlijks een cultuureducatieplan inleveren, zodat cultuur binnen school minder persoonsafhankelijk wordt.

Voor het schooljaar 2022-2023 hebben alle basisscholen dat gedaan; voor het schooljaar 2023-2024 18 van de 19 scholen.

Ook met de Taalschool Salland zijn contacten. In het schooljaar 2023-2024 wordt vanuit het budget cultuureducatie meebetaald aan muzieklessen. Zolang de Taalschool bestaat willen we eraan bijdragen dat ook die kinderen naar schoolvoorstellingen kunnen gaan. Daarvoor dragen wij zolang de school bestaat, financieel bij.

Alle aanwezigen van de bijeenkomst op 9 oktober 2023 geven aan dat muziekonderwijs op scholen nodig is. Muziek Netwerk Salland (MNS) verzorgt het muziekonderwijs op de meeste basisscholen. Zij kan echter geen nieuwe bestuursleden vinden, waardoor medio 2024 MNS wellicht ophoudt te bestaan.

Er wordt gekeken naar een alternatieve aanbieder van muziekonderwijs, met name van de leerorkesten. Daardoor zullen de kosten voor het binnenschoolse muziekonderwijs waarschijnlijk hoger worden.

Inzet cultuureducatie

Alle leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs hebben toegang tot cultuuronderwijs. Ons hoogste doel is dat alle leerlingen in het basisonderwijs toegang hebben tot goed cultuuronderwijs, inclusief muziekonderwijs en het bezoeken van schoolvoorstellingen. Dat betekent dat scholen in toenemende mate cultuuronderwijs een structurele plek in hun onderwijsprogramma geven. Dit doen wij door de ondersteuning aan de basisscholen voort te zetten en het cultuuronderwijs financieel te ondersteunen.

4.2 Participatie

Niet alleen schoolkinderen, maar iedereen ontplooit zich door deel te nemen aan kunst en cultuur. Het ontdekken, ontwikkelen en presenteren van talent geeft plezier. Het is daarvoor van belang dat men goed op de hoogte is van wat er allemaal wordt georganiseerd en dat dat toegankelijk is voor de beoogde doelgroep(en). Voor

buitenschoolse cultuurparticipatie ontwikkelt de combinatiefunctionaris cultuur jaarlijks 'Kennismaken met cultuur'. Door middel van subsidie worden culturele workshops en lessenseries voor een klein bedrag aangeboden aan kinderen van 4 t/m 12 jaar. Het doel hierbij is het stimuleren van een grotere actieve deelname van de jeugd in de gemeente Raalte aan culturele activiteiten. Hierbij wordt er samengewerkt met lokale en regionale kunstenaars en verenigingen. Met name de meer technische workshops zijn altijd snel vol. Het voldoet duidelijk aan een behoefte. De meeste aanwezigen van de bijeenkomst op 9 oktober 2023 hebben aangegeven dat actieve cultuurdeelname betaalbaar moet blijven. Vanuit het sociaal domein wordt ook een beroep gedaan op de cultuursector. Zorginstellingen voorzien vaak zelf in activiteiten voor haar inwoners. Maar het Rijk stimuleert senioren om langer thuis te blijven wonen. Zij worden minder bediend. In afstemming met de sociale sector is het Plan cultuur in relatie tot het sociaal domein; plan 2024-2025 opgesteld door de combinatiefunctionaris cultuur. Zie hiervoor ook paragraaf 2.2. Dit plan is gericht op met name thuiswonende ouderen en vluchtelingen/statushouders. Voor elke activiteit moet subsidie worden aangevraagd.

Inzet participatie

Iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur.

Wij zetten ons ervoor in dat iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur, zowel actief als passief, door waar nodig deelname financieel te ondersteunen. We gaan het buitenschools cultuuraanbod structureel ondersteunen. Om zoveel mogelijk mensen te bereiken gaan we inzetten op een verbreed cultuuraanbod.

4.3 Talentontwikkeling

Talenten die in de gemeente wonen, wijken vaak uit naar steden zoals Zwolle, Deventer en zelfs naar Amsterdam. In het landelijk gebied mist men fysieke ruimte en ondersteuning voor talenten. Meerdere podia in de gemeente geven aan meer ruimte te willen bieden aan talenten, maar daarvoor ontbreekt vaak budget. Om talenten hier te houden hebben ze naast fysieke ruimte betaald werk nodig, waarmee ze een boterham kunnen verdienen, het liefst met beleg. Er dient sprake te zijn van fair pay voor werkenden in de **culturele** en creatieve sector.

Inzet talentontwikkeling

De makers in onze gemeente worden ondersteund en hebben de ruimte om hun talenten in de gemeente te kunnen ontwikkelen. We willen inspelen op de behoefte die leeft bij de talenten in onze gemeente, door ze de ruimte te bieden en waar mogelijk

financieel te ondersteunen. We participeren daarvoor in de proeftuin VAKTOR van de Cultuurregio Zwolle, en willen daarnaast ook lokaal een podium kunnen bieden.

4.4 Erfgoed

Erfgoed betreft archeologisch erfgoed, gebouwd erfgoed (monumenten), cultuurlandschappen en immaterieel erfgoed; zoals volkscultuur, tradities, streektaal, verhalen en gebeurtenissen. Erfgoed is de drager van onze identiteit en tradities zorgen voor verbinding. Voor de gemeente Raalte is het boerenleven door de eeuwen heen karakterbepalend. Museum De Laarman in Luttenberg laat zien hoe het boerenleven in de vorige eeuw was. Gaan we verder terug in de tijd dan worden we verrast door onze geschiedenis: een zeldzaam rendierjagerskamp van de Hamburger-cultuur, de oudste staalproductie van Europa in de Romeinse Tijd in Heeten, wereldwijd de in de Plaskerk oudste secco (plafondschildering) die Franciscus verbeeldt met een schedel onder zijn arm en de ontdekking van een burcht met drie grachten eromheen. De gemeente Raalte herbergt momenteel 101 Rijksmonumenten en 77 gemeentelijke monumenten.

De aanwezigen van de brainstormsessie op 9 oktober 2023 hebben aangegeven dat erfgoed niet ten koste van alles behouden moet blijven. Volksgezondheid gaat boven alles. Erfgoed is maatwerk en kan niet altijd behouden blijven. Veel monumenten en karakteristieke panden zijn particulier eigendom. Daar heeft de gemeente minder over te zeggen. In alle dorpen waar uiterlijk in 2025 een kerkgebouw aan de eredienst wordt onttrokken, is een werkgroep bezig met een plan voor een nieuwe invulling voor het kerkgebouw. Daarmee willen ze het monumentale gebouw behouden voor de gemeenschap. Zowel deze werkgroepen als eigenaren van een monument hebben behoefte aan (gemeentelijk) advies, met name over wat wel en niet mag met het gebouw, voordat het plan beoordeeld wordt door Het Oversticht.

Als mensen begrijpen waar het over gaat, gaat behoud makkelijker. Salland Marketing geeft aan dat sinds corona er meer interesse is in de eigen omgeving, met name in de cultuurhistorie van het gebied. Er wordt vooral meer gewandeld en gefietst. Thematische historische wandelroutes zijn in trek, zoals de Liberationroute en de Postkoetsroute, maar ook langs landgoederen en ander erfgoed. Samen met de Historische Vereniging Raalte en Omgeving wordt een historische route met bewegwijzering en bordjes met QR-code ontwikkeld. Salland Marketing wil activiteiten op dit gebied gezamenlijk promoten, zodat met name het erfgoed in de gemeente

meer zichtbaar en beleefbaar wordt. Verhalen moeten in ieder geval behouden blijven, vinden de aanwezigen op 9 oktober 2023.

Inzet erfgoed

Behouden en zichtbaar maken van ons immaterieel en materieel erfgoed. De rol van de gemeente hierin is beschermend, faciliterend en verbindend. We willen ons erfgoed behouden en meer zichtbaar en beleefbaar (laten) maken, te beginnen met het (laten) actualiseren van de erfgoed-inventarisatie. Voor erfgoed in eigen bezit gaan we na hoe we het kunnen behouden, bijvoorbeeld door op zoek te gaan naar een nieuwe functie, zoals voor de M.O.K.-werf. Ook blijven we eigenaren van een Rijks- of gemeentelijk monumentaal gebouw ondersteunen met een bijdrage in advieskosten van een bouwbedrijf. Werkgroepen die zich inzetten voor het behoud van een kerkgebouw blijven we ondersteunen met een bijdrage voor een bouwtechnische studie en voor haalbaarheidsonderzoeken.

4.5 Beeldende kunst

In de openbare ruimte van de gemeente Raalte staan zo'n 50 kunstwerken, eigendom van de gemeente en grotendeels verkregen door aankopen, opdrachten in het kader van de BKR-regeling, schenkingen en door toepassing van de percentageregeling voor kunst bij gemeentelijke, fysieke projecten. Die regeling bepaalde dat 1% van de bouwkosten besteed moest worden aan een kunstwerk. Kunstwerken in de openbare ruimte verhogen de kwaliteit van de openbare ruimte en dragen bij aan de leefbaarheid van onze dorpen. De meeste aanwezigen van de brainstorm-bijeenkomst op 9 oktober 2023 hebben aangegeven dat er meer beeldende kunst in de openbare ruimte moet komen, maar wel met draagvlak van de lokale bevolking en voorzien van informatie over de achtergrond van het beeld.

De Commissie Beeldende Kunst (CBK) adviseert de gemeente over het in stand houden van kunstwerken, de uitbreiding van de kunstcollectie en het ondersteunen van initiatieven op het gebied van beeldende kunst binnen de gemeente. Met het bedrag dat haar hiervoor ter beschikking staat kan ze de kunstwerken laten onderhouden en in beperkte mate bijdragen aan herstel van of nieuwe kunstwerken.

Inzet beeldende kunst

Behouden en zichtbaar maken van onze kunstcollectie en indien mogelijk uitbreiden.

Net als bij erfgoed is het ook van belang dat de kunstcollectie zichtbaar is. Daarom gaan we de kunstwerken meer onder de aandacht brengen door de informatie erover toegankelijker te maken. We willen de kwaliteit van de openbare ruimte verhogen, en daarmee de leefbaarheid van onze dorpen, door nieuwe kunstwerken op markante en strategische plaatsen toe te voegen. Dit doen we samen met de CBK en met bewonersparticipatie. Om de kunstcollectie uit te kunnen breiden is geld nodig. We gaan na of we hiervoor de 1%-regeling kunnen herinvoeren, maar nu stellen we voor om een bedrag op te nemen.

4.6 Cultuuraanbod

De cultuursector zelf en de inwoners van de gemeente geven aan dat er veel goed gaat in de cultuursector. Het totale aanbod krijgt gemiddeld een 6,9 van onze inwoners. Dat is een ruime voldoende, maar er zijn ook belemmeringen en zorgen over de nabije toekomst.

4.6.1 Voorzieningen

Bibliotheek

De Bibliotheek Salland heeft twee volwaardige vestigingen in de gemeente: één in Raalte dorp en één in Heino. In de andere dorpen is een servicepunt en bijna alle basisscholen hebben een dBOS, de Bibliotheek Op School. De openbare bibliotheek moet bij wet publieke toegang tot informatie en cultuur geven, waardoor bijgedragen wordt aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek. Sinds 2023 heeft de bibliotheek wettelijk het Informatiepunt Digitale Overheid onder haar hoede gekregen. Vanaf 2025 hebben de gemeenten de zorgplicht voor een fysiek toegankelijke bibliotheek. Daarvoor krijgen ze een jaarlijkse bijdrage van het Rijk. De bibliotheek wordt steeds meer een huiskamer, een plek waar mensen bij elkaar komen voor kennis, informatie of cultuur, waar mensen graag verblijven om te studeren of ontmoeten. De bibliotheek verricht steeds meer een rol in het sociaal domein. Zo is het Taalpunt in Raalte gevestigd. Het gebouw in Heino is energetisch slecht en zou, vooruitlopend op de zorgplicht, verduurzaamd moeten worden en langer (bemenst) open moeten zijn.

Theaters

De gemeente Raalte kent drie theaters: het HOFtheater (310 stoelen), THEATER podium Heino (82 stoelen), en amfitheater 't Lommerrijk in Luttenberg (280 zitplaatsen). De theaters zijn de coronamaatregelen geheel te boven gekomen. De stoelbezetting is nog nooit zo hoog geweest en ook de verhuringen in het HOFtheater lopen beter dan voorheen. Wel hebben ze te maken met stijgende kosten die ze niet geheel kunnen doorberekenen in het kaartje en de horeca. De voorstellingen zouden daarmee voor velen te duur worden. Het HOFtheater staat voor forse opgaven, met name in de techniek waaronder de podium ledverlichting. Het huurcontract van De Maalderij loopt in 2025 af. Het is onzeker of het theater daar kan blijven zitten. 't Lommerrijk gaat onzekere tijden in doordat het terrein hoort bij de kerk van de parochie Heilig Kruis en de kerk binnen een paar jaar onttrokken wordt aan de eredienst.

Filmhuis

Op vier plaatsen in de gemeente worden films gedraaid: in Filmhuis Raalte in het Annahuis (60 stoelen), Filmhuis Heino in het Dorpshuus (40 stoelen) en sinds 2023 ook in het HOFtheater en 't Lommerrijk.

4. Ambitie en doelen

Musea

Er zijn twee musea in de gemeente, namelijk Museum de Laarman en het American Motorcycle Museum. De Laarman laat zien welke werktuigen de veeboer en landbouwer midden vorige eeuw in gebruik hadden om het vee te verzorgen en het land te bewerken. Ook vertellen ze het verhaal van ons voedsel in de thematentoonstelling 'Van bord tot Boer'. Na corona is het museum goed opgekrabbeld: ze hebben meer reserveringen voor feesten en activiteiten dan voorheen. Het American Motorcycle Museum toont een unieke collectie Amerikaanse motorfietsen. Dit museum geniet een bovenregionale belangstelling.

Lokale omroep

De lokale omroep RTV Raalte, als onderdeel van de streekomroep Salland1, kon in Raalte geen geschikte ruimte vinden en is uitgeweken naar Wijhe, van waaruit ze ook uitzendingen verzorgt voor de gemeenten Olst-Wijhe en Deventer.

Overige voorzieningen die ruimte bieden aan de cultuursector

Veel van de voorzieningen staan in Raalte dorp. In de dorpen Broekland, Heeten, Heino, Laag Zuthem, Lierderholthuis, Luttenberg, Mariënheem en Nieuw Heeten bieden een multifunctionele accommodatie (MFA), ruimte aan culturele verenigingen. Het Annahuis van de PKN Raalte biedt steeds meer ruimte aan culturele verenigingen. In Heino bieden de Coöperatie, de beheerder van de Maalderij, het Dorpshuus (MFA) en het Kerkhuus ruimte aan culturele verenigingen.

Of de culturele verenigingen nog lang in De Maalderij in Heino kunnen blijven zitten is onzeker doordat de huurovereenkomst medio 2025 afloopt. Uit de enquêtes is gebleken dat er in Raalte dorp behoefte is aan fysieke ruimte voor kunstenaars en verenigingen en om activiteiten te organiseren zoals tentoonstellingen, exposities en lezingen en voor voldoende opslag. Ook wil Stichting Popcultuur Raalte alsnog een creatieve broedplaats realiseren. In Heino is behoefte aan repetitieruimte en opslagruimte. In Heeten is men op zoek naar een gezamenlijke opslagruimte en in Mariënheem naar een nieuwe ruimte voor de historische werkgroep. Ook is er vraag naar klimaatgeregelde ruimte voor opslag van boeken en klederdracht.

De meeste respondenten hebben aangegeven dat ze niets missen in het cultureel aanbod. Wel hebben meerdere inwoners in de enquête aangegeven vooral een bioscoop, een museum en een poppodium te missen. Ook zijn genoemd een toneel- en een muziekschool, een vaste ruimte voor wisselende tentoonstellingen en een werkplaats voor hobbyisten.

Governance Code Cultuur.

Deze code geeft richtlijnen voor goed, verantwoord en transparant (integer) bestuur van en door de gesubsidieerde culturele instellingen en richtlijnen voor toezicht daarop. De code wint aan belang bij professionalisering en verzakelijking van de culturele sector. Veel subsidiënten, zowel publieke als private, stellen het voldoen aan deze code als eis voor subsidieverlening. Anderzijds gaat het ook om het bieden van vertrouwen en de legitimiteit die de organisaties in de buitenwereld genieten en om continuïteit / voortbestaanszekerheid. Het meerjarig subsidiëren draagt daaraan bij.

Inzet cultuuraanbod - voorzieningen

Het minimaal in stand houden van ons voorzieningenniveau

We willen het huidige cultureel voorzieningenniveau in stand houden en ook de makers willen we graag in de gemeente houden. Daarvoor zetten we de budget- en waarderingssubsidies aan de theaters, de bibliotheek en de musea voort en gaan we met ze na hoe we de gebouwen beter op de toekomst kunnen voorbereiden. We zetten ons ervoor in dat de cultuursector in Heino in De Maalderij kan blijven. Een breed en verspreid cultureel aanbod is essentieel. Daarvoor is samenwerking en kennisdeling nodig. We gaan verdere samenwerking tussen de theaters en tussen de filmlocaties stimuleren. We gaan na of zij ruimte zien voor films voor het grote publiek. Daarbij houden we wel in het oog dat de gemeente beperkt van omvang is en niet alles kan en hoeft te bieden.

We vinden het belangrijk dat de makers en verenigingen in onze gemeente kunnen blijven. Daarom gaan we samen met kunstenaars en verenigingen die een fysieke ruimtevraag hebben na of we dat kunnen vinden. Daarnaast willen we nog steeds een creatieve broedplaats in Raalte dorp realiseren, want we vinden het van groot belang dat ook jonge makers een plek in onze gemeente hebben. Voor een extra museum, een poppodium, een toneel- en een muziekschool vinden wij de gemeente te klein. Er zijn

meerdere muziekdocenten actief in de gemeente. Een aantal van hen werkt al samen. Het lijkt ons goed om de Governance Code Cultuur toe te passen. We gaan kijken hoe we de subsidies aan onze culturele instellingen onder voorwaarden van goed bestuur en toezicht, meerjarig kunnen toekennen. Dit wordt meegenomen in het project herijking subsidies.

4.6.2 Activiteiten

De makers en verenigingen maken muziek, zingen, geven concerten, maken kunst, verzorgen theater- en filmvoorstellingen, maken cultuur toegankelijk, exposeren, bieden platform voor beeldende kunst, een podium voor beginnende en herstartende bands en singer/songwriters, maken de Sallandse landbouw-geschiedenis zichtbaar, bewaken en beschrijven de lokale historie, lenen boeken uit, bieden amusement en educatie.

Aanbod

Door hogere kosten staan activiteiten waaraan anderen passief of actief mee kunnen doen, ondanks de huidige subsidieregelingen, onder druk. De hogere kosten kunnen nauwelijks tot niet doorberekend worden in contributie, entree en horecaprijzen, omdat dan mensen wegblijven. Ook loopt de sector tegen regels en verboden/ beperkingen aan voor met name (kleine) buitenevenementen, die kostenverhogend werken. Voor het organiseren van activiteiten wordt gebruik gemaakt van cultuursubsidies van de gemeente. De meeste aanwezigen van de bijeenkomst op 9 oktober 2023 hebben aangegeven dat subsidies voor cultuuractiviteiten moeten blijven. De cultuursector heeft aangegeven dat ze naast subsidies ondersteuning en advies bij subsidie- en vergunningaanvragen en wet- en regelgeving nodig hebben.

Vraag

Inwoners die de enquête hebben ingevuld geven het huidige culturaanbod een 6,9: het aanbod is gevarieerd, zodat er voor de meeste mensen iets te kiezen valt. Het straattheater, zoals dat vroeger plaatsvond onder de naam Streetlive, wordt gemist. Daarnaast zijn genoemd: een culinaire beleving/food festival met eten en muziek uit verschillende culturen, meer markten en braderieën, rustige evenementen voor mensen met bijvoorbeeld autisme, kunstroute, exposities van hedendaagse kunst, meer live muziek, klassieke muziek en orgelconcerten, ballet, een poppodium, hardrock evenementen, meer cabaret, meer podium voor amateurmuziek, meer voor kinderen, een plek voor graffiti, aandacht voor cultuurhistorisch en geografisch erfgoed, enzovoort. Graag ook meer activiteiten buiten Raalte dorp.

Een punt van zorg is de betaalbaarheid en de toegankelijkheid van de activiteiten. Niet iedereen kan zich het lidmaatschap van een vereniging of de entree van voorstellingen en activiteiten financieel veroorloven. Met name worden in dit kader gezinsvoorstellingen in het theater genoemd. Ook moet er aandacht zijn voor inclusie: deelname door bijvoorbeeld vluchtelingen en nieuwe Nederlanders en mogelijkheden voor mensen met een geestelijke en/of lichamelijke beperking. Dit komt tegemoet aan de Code Diversiteit & Inclusie, waarbij de cultuursector de brede diversiteit en meerstemmigheid in de samenleving representeert. Dat betekent ruimte maken voor nieuwe verhalen en die verhalen ook laten horen, zien en ervaren.

De meeste aanwezigen van de bijeenkomst op 9 oktober 2023 hebben aangegeven dat actieve cultuurdeelname en het bezoeken van activiteiten betaalbaar moeten blijven.

Inzet cultuur bij andere beleidsvelden

Zoals in 2.2 al is aangegeven wordt vanuit het sociaal domein ook een beroep gedaan op de cultuursector. Vanuit de cultuursector is in overleg met diverse partijen in dat domein en met sportbuurtcoaches het (tweede) Plan cultuur in relatie tot het sociaal domein; plan 2024-2025 opgesteld. Daarin staan concrete projecten. Vanuit het Sociaal wordt daaraan incidenteel bijgedragen. De combinatiefunctionaris ontvangt – in vergelijking met cultuureducatie - graag een bedrag, waaruit ze meerdere projecten kan betalen, waarbij ze op gezette tijden verantwoording aflegt. Daarnaast kan de cultuursector bij uitstek de creativiteit leveren die de grote maatschappelijke opgaven die op ons afkomen vragen. Kunstenaars, historici, landschapsarchitecten, dichters, kijken met een frisse blik naar andere sectoren en komen zo met verfrissende, creatieve oplossingen. Hier wordt nog erg weinig gebruik van gemaakt.

Zichtbaarheid

Om (het aanbod van) de cultuursector meer op de kaart te zetten wordt al jaren de Week van de Amateurkunst georganiseerd. Sinds een paar jaar heet het IkToon, omdat ook professionele kunstenaars meedoen.

Bijkomend voordeel is dat de deelnemende cultuurinstellingen en -verenigingen gemeente-breed samenwerken. Maar liefst 82% van de inwoners die de enquête hebben ingevuld, geeft aan op de hoogte te zijn van de culturele voorstellingen en activiteiten in de gemeente. Anderen hebben aangegeven dat er heel veel wordt

georganiseerd, maar dat dat niet altijd even goed te vinden is. Naast online berichten en persberichten in de krant en huis-aan-huisblaadjes over het cultureel aanbod is er behoefte aan een activiteitenkalender. Salland Marketing heeft aangegeven hierin iets te kunnen betekenen, door culturele activiteiten te linken met de Evenementenkalender en op te nemen in het Salland Magazine. Ook kan ze de activiteiten posten op haar facebookpagina en Visit Oost.

Inzet cultuuraanbod – activiteiten

Een veelzijdig aanbod dat toegankelijk is voor iedereen.

Wij zorgen ervoor dat activiteiten voor iedereen toegankelijk en betaalbaar zijn. Naast financiële ondersteuning blijven we de cultuursector ondersteunen bij het opstellen van plannen voor nieuwe activiteiten, bij het aanvragen van subsidies en fondsen van derden en bij het voldoen aan wet- en regelgeving.

We stimuleren dat het aanbod breed is en verspreid over de gemeente, zodat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen, ook bijvoorbeeld vluchtelingen en nieuwe Nederlanders en mensen met een geestelijke en/of lichamelijke beperking. We zetten ons ervoor in dat straattheater weer nieuw leven wordt ingeblazen. Initiatiefnemers die een idee voor een aanbod hebben kunnen met ons in gesprek gaan om te kijken of het haalbaar is. Ook gaan we na hoe het aanbod voor meer mensen financieel bereikbaar is, zoals een lidmaatschap van een vereniging of de entree van voorstellingen en activiteiten, zoals gezinsvoorstellingen in het theater.

We willen de samenwerking tussen de cultuurinstellingen en -verenigingen en met maatschappelijke instellingen buiten de cultuursector verder bevorderen.

Toegankelijkheid van het cultureel aanbod begint met het weten dat het er is.

Daarom zetten we volop in op meer zichtbaarheid van het aanbod, zodat bekend is wat er allemaal gebeurt en waaraan men kan deelnemen. Daarbij denken we aan het herinvoeren van een digitale culturele agenda of kalender en het linken aan de Evenementenkalender van Salland Marketing.

Tenslotte gaan we intern bevorderen dat bij de aanpak van maatschappelijke uitdagingen meer gebruik wordt gemaakt van de creatieve inbreng vanuit de cultuursector.

4.7 Ondersteuning cultuursector

De Culturele Adviesraad (CAR) adviseert de gemeente bij de uitvoering van de projectsubsidie cultuur en bij (de uitvoering van) het gemeentelijk beleid. De CAR vindt haar huidige taak erg smal en denkt na over een verbreding van haar taken.

De gemeente huurt een combinatiefunctionaris cultuur (cfc) en een cultuur-makelaar in om de basisscholen en de culturele vrijwilligersorganisaties te ondersteunen en verder te professionaliseren. Ook adviseren zij de gemeente in haar cultuurbeleid en organiseren jaarlijks één of twee cultuurcafés rondom een specifiek thema en met betrokken sectoren om kennis te delen en om elkaar te ontmoeten en te inspireren.

De cultuursector heeft aangegeven de ondersteuning goed te vinden; er wordt meegedacht bij gerichte vragen. Wel is vanuit de cultuursector een aantal keren aangegeven behoefte te hebben aan een hands-on ondersteuning bij het aanvragen van subsidies, bij wet- en regelgeving en het aanvragen van vergunningen, bij het opstarten van nieuwe projecten en advisering rond ledenwerving en werving van vrijwilligers.

Inzet ondersteuning

De cultuursector professioneel ondersteunen en (de activiteiten van) de cultuursector sterker voor het voetlicht brengen.

We blijven de culturele sector professioneel ondersteunen door de inzet van de combinatiefunctionaris cultuur en de cultuurmakelaar voort te zetten. Wij gaan als gemeente niet subsidies aanvragen voor verenigingen, maar wel daarbij adviseren en ondersteunen. Voor wet- en regelgeving en het aanvragen van vergunningen kunnen ze terecht bij de beleidsmedewerker cultuur.

We gaan na of de Culturele Adviesraad (CAR) een rol kan spelen in de ondersteuning van verenigingen.

Uitvoeringsprogramma 2024-2025

In dit uitvoeringsprogramma leest u de uitwerking van de doelen uit het vorige hoofdstuk. Per cultureel thema is beschreven wat we gaan doen om de doelen te halen.

Tijdig bijsturen dankzij een kortere looptijd

We willen beter kunnen inspelen op ontwikkelingen in het culturele veld en in de samenleving. De ontwikkelingen op mondiaal en landelijk niveau versterken dit. Er is behoefte en noodzaak aan flexibiliteit in ons beleid, maar de basis houden we stabiel. Daarom maken we vierjarige afspraken met de grote culturele instellingen en de instellingen die wettelijke taken voor ons uitvoeren. Voor het overige deel maken we afspraken voor twee jaar, zodat we in 2025 opnieuw met de gemeenteraad kunnen bepalen of het beleid en de uitvoering ervan nog actueel is en op koers ligt.

Uitvoeringsprogramma en benodigd budget

Doel	Benodigd budget		
	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
Cultuureducatie: alle leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs hebben toegang tot cultuuronderwijs			
We blijven deelnemen aan de provinciale subsidie Cultuur aan de Basis door inzet van de eigen bijdrage. Het educatiebudget wordt ingezet op de basisscholen, waarbij een deel voor muziekonderwijs is. De Leerlijn erfo goed zetten we voort en breiden die verder uit met actuele onderwerpen, zoals de burcht van de Ridders van Ramelo.	€11.200		€11.200
Voortzetting schoolvoorstellingen voor alle basisscholen in de gemeente (reeds structureel)	€10.000		€10.000

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
De verhoogde bijdrage aan de schoolvoorstellingen wordt structureel voortgezet	€2.000		€2.000
Ook dragen we € 108 bij aan cultuuronderwijs voor nieuwkomers door bij te dragen aan schoolvoorstellingen op de Taalschool Salland.		Uit subs. cultuur-arrangement	Uit subs. cultuur-arrangement
Muziekonderwijs blijven wij mogelijk maken door naast de structurele subsidie (uit cultuureducatie) extra in te zetten op de leerorkesten. De subsidie hiervoor zetten we structureel voort na 2024 en compenseren de hogere kosten. Met Muziek Netwerk Salland gaan we na hoe muziekonderwijs op basisscholen, in het bijzonder de leerorkesten, voortgezet kan worden nadat MNS medio 2024 is gestopt.	€ 10.000		€ 15.000
In de subsidieafspraken met het HOFtheater blijft het huren van het theater voor scholen tegen gereduceerd tarief opgenomen, zoals voor de eindmusicals.			

Participatie: iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur

Deelname door de jeugd aan culturele verenigingen blijven wij ondersteunen met waarderingssubsidies voor de verenigingen met jeugdleden.	€57.194		€57.194
We gaan onderzoeken of we binnen onze financiële mogelijkheden ook een tegemoetkoming kunnen gaan geven voor deelname door volwassenen die zelf het lidmaatschap niet kunnen betalen.			
Om activiteiten betaalbaar te houden blijft de projectsubsidie cultuur in stand.	€ 37.000		€ 24.000
- Een deel daarvan gaan we structureel inzetten voor 'cultuur & zorg', en			€10.000
- een deel voor 'Kennismaken met cultuur'.			€ 3.000

5. Uitvoeringsprogramma

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
Om een bredere doelgroep te bereiken gaan we met diverse instellingen uit met name het sociaal domein, zoals jongerencentrum TraXX, na aan welke nieuwe kunstvormen behoefte is; niet alleen voor jongeren, maar ook voor ouderen.			
Om het cultuuraanbod onder de aandacht te brengen, gaan we dat actief publiceren. We gaan onderzoeken hoe en waar we dat het beste kunnen doen. Aangedragen is om dat zowel digitaal als analoog (een fysieke kalender) te doen.		uit subs. cultuur- arrangement	uit subs. cultuur- arrangement

Talentontwikkeling: de makers in onze gemeente worden ondersteund en hebben de ruimte om hun talenten in de gemeente te kunnen ontwikkelen.			
We gaan na wie onze talenten zijn en waaraan zij behoefte hebben. Vervolgens gaan we in gesprek met de podia in de gemeente om na te gaan waar we onze talenten de nodige ruimte kunnen bieden. Daarbij hebben we ook aandacht voor beginnende bandjes.			
We participeren in de proeftuin van de Cultuurregio Zwolle, VAKTOR, het cross-disciplinaire makershuis dat creatieve makers in de Regio Zwolle ondersteunt in de ontwikkeling van hun vakmanschap en een springplank biedt naar blijvend succes. We blijven ook in de volgende periode, 2025-2028, erin participeren.	€12.000		€12.000
We gaan ons maximaal inzetten om alsnog een creatieve broedplaats voor jongeren in onze gemeente te krijgen.			
We gaan met hernieuwde energie op zoek naar werk- en atelier ruimte in Raalte dorp met en voor onze kunstenaars, een makershuis waar ze elkaar kunnen inspireren en gaan na of dit te combineren is met ruimte voor verenigingen die op zoek zijn naar een nieuwe plek, zoals Ralda.			

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
Erfgoed: behouden en zichtbaar maken van ons immaterieel en materieel erfgoed			
De inventarisatie erfgoed (potentiële monumenten) wordt geactualiseerd.		€10.000	
We gaan met ingang van 2025 een structurele waarderings-subsidie verlenen voor (het in stand houden van) de Germanenkamer e.a. in Heeten (groot € 2.000)			Uit budget waarder. subs.
De Leerlijn Erfgoed wordt indien aan de orde uitgebreid met nieuwe thema's over onze geschiedenis.	Budget cultuur- educatie		Budget cultuur- educatie
We ondersteunen initiatieven waardoor (een deel van) de geschiedenis van de gemeente zichtbaar wordt gemaakt, zoals het verhaal van de Ridders van Ramelo.			
We gaan na welke nieuwe functie de M.O.K.-werf kan krijgen, zodat de werf wordt behouden.			
De ondersteuning aan eigenaren van een monumentaal gebouw zetten we structureel voort met een bijdrage in advieskosten van een bouwbedrijf en breiden dit uit naar het vertalen van het advies op een bestekstekening (advieskosten zijn vaak gratis; maken van de bestekstekening niet).	€5.000		€5.000
Werkgroepen die zich inzetten voor het behoud van de kerkgebouwen blijven recht hebben op een bijdrage voor een bouwtechnische studie en voor haalbaarheidsonderzoeken, zolang het budget daarvoor toereikend is.	€60.000 (t/m 2026)		Restant krediet 2024
De ruimtecoach erfgoed blijft eigenaren van monumenten en de werkgroepen met een plan voor een vrijkomend kerkgebouw ondersteunen.	Eigen uren		Eigen uren
We zetten de handmatige bespelingen van het carillon in de Basiliek structureel voort.	€9.100		€9.100

5. Uitvoeringsprogramma

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
Historische verenigingen en Ralda zijn op zoek naar een klimaatgeregelde ruimte voor opslag van boeken en/of klederdracht. Samen met hen gaan we op zoek naar ruimte.			
We gaan in overleg met de erfgoedinstellingen en Salland Marketing hoe we (informatie over) ons erfgoed zichtbaarder kunnen maken. Gedacht wordt aan het gratis verstrekken van een Monumenten-schildje aan eigenaren van een monumentaal pand.		Uit cultuur- arrangement	Uit cultuur- arrangement

Beeldende kunst: behouden en zichtbaar maken van onze kunstcollectie en indien mogelijk uitbreiden

Structureel voortzetten beheer en onderhoud bestaande kunstwerken en draagvlak. We gaan onderzoeken hoe we het beheer en onderhoud ervan professioneel kunnen beleggen en daarvoor voldoende budget beschikbaar stellen. Uitgegaan wordt van € 5.000 extra (vanaf 2025)	€ 14.5.00		€ 19.500
We gaan alle kunstwerken laten schouwen en zo nodig (binnen onze financiële mogelijkheden) laten herstellen.			
We gaan samen met de CBK na of het mogelijk / betaalbaar is om bij elk kunstwerk een informatiebordje en/of QR-code toe te voegen. (raming: 50 stuks à € 100)		Uit cultuur- arrangement	Uit cultuur- arrangement
We gaan samen met de CBK na waar we kunstwerken op markante plekken willen toevoegen. Ook gaan we na hoe we die kunnen realiseren. Het mooiste zou zijn om de 1%-regeling te herinvoeren, maar nu stellen we voor om voor 2025 tot en met 2028 € 50.000 per jaar op te nemen.			€ 50.000

Aanbod voorzieningen: het in stand houden van het voorzieningenniveau

De budget- en waarderingssubsidies voor de voorzieningen zetten we voort, waaronder de bibliotheek, theaters en museum.	€1.418.112		€1.418.112

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
We gaan met betrokkenen na hoe we de gebouwen beter op de toekomst kunnen voorbereiden. Daarbij denken we aan investeringen in techniek en duurzaamheidsmaatregelen.			
We zetten ons in om De Maalderij te behouden voor de cultuursector in Heino.			
We gaan per dorp met de partijen die op zoek zijn naar ruimte, om de tafel zitten om te inventariseren waar precies behoefte aan is: wat voor ruimte en hoeveel vierkante meters. Daarbij nemen we de vraag naar ruimte voor wisselende tentoonstellingen en hobbyisten mee. Vervolgens gaan we op zoek naar bestaande ruimte(n) die voldoen aan de vraag of gaan we de haalbaarheid na van (her)nieuwbouw.			
Initiatiefnemers voor het oprichten van een bioscoop, een museum, een poppodium, een toneelschool of een muziekschool kunnen met ons in gesprek gaan om te kijken of het idee haalbaar is.			
Aanbod activiteiten: een veelzijdig aanbod dat toegankelijk is voor iedereen			
De subsidieregeling cultuurarrangement zetten we (naast de projectsubsidie cultuur) structureel voort.	€40.000		€40.000
De subsidieregeling culturele evenementen zetten we structureel voort.	€10.000		€10.000
We gaan na hoe het totale budget effectiever ingezet kan worden, door bijvoorbeeld met budgetten te schuiven en de aanvraag van subsidie makkelijker te maken. Dit in afstemming met het project Herijking Subsidies.			
Ook gaan we na hoe we een breder en beter verspreid aanbod kunnen stimuleren. Daarbij hebben we ook aandacht voor vluchtelingen en nieuwe Nederlanders en mensen met een geestelijke en/of lichamelijke beperking.			

5. Uitvoeringsprogramma

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
We gaan na hoe we straattheater weer nieuw leven ingeblazen kan worden. Andere activiteiten die gemist worden door onze inwoners gaan we niet zelf uitvoeren, maar we gaan met initiatiefnemers in gesprek om te kijken of het haalbaar is.			
We gaan na hoe we met name gezinsvoorstellingen voor meer mensen betaalbaar kunnen krijgen.			
We zetten volop in op het meer zichtbaar maken van de cultuursector. We gaan dat met de sector en met Salland Marketing uitwerken. We blijven IkToon ondersteunen, organiseren jaarlijks minimaal één cultuurcafé. Ook denken we aan een digitale culturele agenda, een fysieke kalender en het linken aan de Evenementenkalender van Salland Marketing.		Uit cultuur- arrangement	Uit cultuur- arrangement
Tenslotte gaan we intern bevorderen dat bij de aanpak van maatschappelijke problemen meer gebruik wordt gemaakt van de creatieve inbreng vanuit de cultuursector voor nieuwe inzichten en oplossingsrichtingen, zoals nu al bij de groeiopgave.			
Ondersteuning: de cultuursector professioneel ondersteunen; verdere samenwerking binnen en buiten de cultuursector stimuleren en faciliteren en de cultuursector sterker voor het voetlicht brengen			
We blijven de combinatiefunctionaris cultuur inzetten. Zij zorgt jaarlijks voor de Cultuurklapper en professionalisering interne cultuurcoördinatoren en docenten van de basisscholen, stimuleert plaatselijke kunstenaars, verenigingen en instellingen om vraaggericht aanbod te ontwikkelen voor de jeugd. Samen met Rijnbrink (een Provinciale Ondersteunings Instelling voor de cultuursector) stimuleert ze deskundigheidstrajecten op maat voor het onderwijzend personeel; ook voor het opstellen of actualiseren van een cultuur(beleids)plan.	€16.600		€16.600

	Begroting 2024	Extra nodig in 2024	2025
De cultuurmakelaar blijven we inhuren om de culturele verenigingen, samen met de beleidsmedewerker cultuur, te ondersteunen bij het opstellen en uitwerken van plannen, bij ledenwerving, fondsenwerving, wet- en regelgeving en het aanvragen van vergunningen, in het bijzonder de erfgoedinstellingen bij het verder professionaliseren van de eigen activiteiten. Voor na 2024 moeten we op zoek naar een nieuwe cultuurmakelaar	€14.200		€14.200
We gaan na of de Culturele Adviesraad (CAR) een rol kan spelen in de ondersteuning van verenigingen.			

